

PROGRAMUL

privind administrarea proprietății publice de stat pentru anii 2024-2027

Capitolul I. INTRODUCERE

1. Programul privind administrarea proprietății publice pentru anii 2024-2027 (în continuare – *Program*) reprezintă un program pe termen mediu destinat implementării Strategiei cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.911/2022 (în continuare - *Strategie*). Programul se concentrează exclusiv asupra proprietății statului și nu se aplică întreprinderilor cu proprietate municipală.

În text, prin expresia „întreprinderi cu capital de stat” se subînțelege întreprinderile de stat și societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (inclusiv societățile ce cad sub incidența categoriei de entitate de interes public).

2. Programul acoperă perioada anilor 2024-2027, iar implementarea sa este planificată pe această perioadă pentru a asigura o abordare coerentă și sustenabilă în administrarea proprietății publice în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat.

3. Prin intermediul Programului, se propun îmbunătățiri semnificative în gestionarea proprietății publice, care vor asigura o guvernare eficientă și transparentă în cadrul întreprinderilor cu capital de stat, contribuind astfel la dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

Scopul principal al Programului este să contribuie la realizarea obiectivelor strategice stabilite în cadrul Strategiei, prin implementarea unui ansamblu de măsuri organizatorice orientate către următoarele obiective/direcții specifice:

1) consolidarea angajamentului și capacităților statului în administrarea proprietății de stat, contribuind astfel la asigurarea securității socio-economice a țării;

2) implementarea unui mecanism eficient de categorizare și triaj al întreprinderilor cu capital de stat;

3) îmbunătățirea capacităților organului abilitat cu administrarea și deetatzarea proprietății publice (Agenția Proprietății Publice), prin adoptarea practicilor manageriale corporative;

4) eficientizarea administrării corporative a întreprinderilor cu capital de stat.

5) asigurarea unui proces transparent, competitiv și integru în procesul deetatzării proprietății publice;

6) consolidarea capacităților manageriale în cadrul întreprinderilor cu capital de stat pentru o administrare mai eficientă;

7) asigurarea raportării, transparenței și eficientizării guvernantei întreprinderilor cu capital de stat;

8) îmbunătățirea mecanismelor de evaluare și raportare a performanțelor organelor de conducere și control a întreprinderilor cu capital de stat.

4. Documentul este în deplină conformitate cu obiectivele generale ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, și ale Planului național de dezvoltare pentru anii 2023-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.89/2023, în special cu Obiectivul General 7: „Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente” și Obiectivul specific 7.1: „Edificarea unei administrații publice întregi, responsabile, eficiente, transparente și deschise participării cetățenilor în procesele de luare a deciziilor”.

5. Implementarea Strategiei face parte din angajamentele asumate în baza Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană și din alte acorduri încheiate cu Uniunea Europeană, inclusiv a măsurilor ce vizează pregătirea țării pentru aderarea la Uniunea Europeană prin care s-a condiționat cu reforma amplă în domeniul întreprinderilor cu capital de stat.

Capitolul II. ANALIZA SITUAȚIEI

Secțiunea 2.1.

6. În Republica Moldova, politica statului în domeniul administrării proprietății publice este promovată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării. Instituția responsabilă de realizarea nemijlocită a politicii în domeniu este Agenția Proprietății Publice, care exercită și funcția de proprietar, în numele Guvernului, cu rolul de fondator în cazul întreprinderilor de stat, și acționar/asociat – în societățile comerciale cu capital de stat.

7. În promovarea și realizarea politicii în domeniul administrării proprietății publice, în special a întreprinderilor cu capital de stat, autoritățile administrației publice implicate se ghidează de Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetimizarea proprietății publice, Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și Legea nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată.

8. În prezent, în Republica Moldova, majoritatea întreprinderilor cu capital de stat își desfășoară activitatea sub forme de organizare juridică de întreprinderi de stat, societăți pe acțiuni și societăți cu răspundere limitată.

9. Conform datelor statistice, cifrele din structura PIB-ului pe forme de proprietate arată că contribuția întreprinderilor proprietate publică la economia națională a scăzut de la 31% în 2005 la 19% în 2011, iar în 2022 a ajuns la 17,5% (14,2% - proprietate de stat și 3,2% - proprietate municipală).

10. Potrivit datelor din Registrul patrimoniului public și administrării proprietății de stat” (ținut de Agenția Proprietății Publice în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 851/2023 pentru aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Registrul patrimoniului public și administrării proprietății de stat” și a Regulamentului resursei informaționale formate de Sistemul informațional „Registrul patrimoniului public și administrării proprietății de stat”), la situația din 01.01.2023, Guvernul Republicii Moldova (prin intermediul organului abilitat și altor autorități ale administrației publice centrale, care au calitatea de fondator sau deținător de acțiuni/părți sociale) deține 245 întreprinderi cu capital de stat cu valoarea patrimoniului public de stat în mărime de 39 093 695,3 mii lei.

În totalul întreprinderilor cu capital de stat sunt incluse 173 întreprinderi de stat cu valoarea patrimoniului de stat (valoarea capitalului propriu) de 20 012 825,7 mii lei și 72 societăți comerciale cu capital de stat, cu valoarea patrimoniului de stat de 19 080 869,6 mii lei.

Dintre cele 72 societăți comerciale cu cotă de stat, în 22 dintre ele statul deține cota integrală de stat (100%) din capitalul social al acestora (inclusiv 2 SRL), în 20 societăți pe acțiuni cota statului este cuprinsă între 75% și 99,9%, la 11 societăți pe acțiuni cota statului este între 50% și 75%, la 9 societăți comerciale între 25% și 49,99% (inclusiv 2 SRL-uri), la 3 societăți comerciale între 10% și 25% (inclusiv 1 SRL), iar la 7 societăți pe acțiuni până la 9,99%.

Totodată, 43 întreprinderi de stat și 25 societăți comerciale se află în procedura de insolabilitate/lichidare, în timp ce 20 întreprinderi de stat și 11 societăți comerciale nu desfășoară activitate.

Valoarea patrimoniului public al întreprinderilor cu capital de stat, conform capitalului propriu, reprezintă 14,26% din Produsul Intern Brut (PIB). Raportul valorii patrimoniului public la PIB este calculat în baza datelor din Balanța patrimoniului public al autorităților publice centrale, conform situației din 31.12.2022 și datelor PIB pentru anul 2022.

În contextul celor expuse, întreprinderile cu capital de stat au încă o contribuție semnificativă la economia națională și prin activitatea și rezultatele lor financiare au influență asupra stabilității și dezvoltării economice a țării.

11. Conform datelor cuprinse în *Nota analitică privind rezultatele monitoringului financiar al activității economico-financiare pentru anul 2022 întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat*, întocmită de către Ministerul Finanțelor (în continuare - Nota analitică), se constată că performanța financiară a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (include 99 întreprinderi de stat și 31 societăți pe acțiuni și nu include datele întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în proces de insolabilitate/lichidare), privită în ansamblu, s-a înrăutățit față de anul precedent.

12. Deși capitalul propriu al întreprinderilor cu capital de stat este în creștere în 2022 în comparație cu 2021, întreprinderile de stat au cauzat pierderi pentru economie de 27,5 mil.lei (pierderile cu abatere de - 47,2 mil. lei față de anul 2021), societățile comerciale cu capital majoritar de stat au generat profit net în mărime totală doar de 53,6 mil.lei (profitul net fiind în diminuare cu 262,9 mil.lei față de anul 2021). Întreprinderile de stat generează pierderi mai mari în comparație cu societățile comerciale. Din profitul net obținut de întreprinderile cu capital de stat pentru perioada anului 2022, au fost încasate la bugetul de stat defalcări/dividende în mărime totală de 229,948 mil.lei (51,543 mil.lei de la întreprinderile de stat și 178,405 mil.lei de la societățile comerciale cu capital integral/majoritar de stat).

13. Datoriile totale ale întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat au constituit 23 264,4 mil.lei, fiind în creștere în 2022 față de anul 2021. Volumul total al datoriilor pe împrumuturile recreditate întreprinderilor cu capital de stat, recalculat în lei, la situația din 31.12.2022, constituie suma de 5 411,7 mil. lei.

14. Indicatorii economici generalizați aferenți activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat sunt prezentați în Tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Indicatorii economici generalizați aferenți activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

mil.lei

Total	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale			TOTAL
	01.01.2022	31.12.2022	abaterea	01.01.2022	31.12.2022	abaterea	31.12.2022
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	28707,7	31178,7	+2471,0	20054,8	31433,5	+11378,7	62612,2
Capital propriu	15188,5	19609,0	+4420,5	11792,3	19239,6	+7447,3	38848,6
Capital social și neînregistrat	5344,1	5498,1	+154,0	4219,4	11766,4	+7547,0	17264,5
Total creanțe și alte active (imobilizate/circulante)	2145,6	2215,3	+69,7	4315,8	7607,9	+3292,1	9823,2
Datorii (pe termen lung și curente)	13448,0	11244,3	-2203,7	8174,1	12020,1	+3846,0	23264,4
Venituri din vânzări	3508,9	5010,2	+1501,3	17552,9	28402,7	+10849,8	33412,9
Costul vânzărilor	2673,5	4128,7	+1455,2	16200,5	27704,1	+11503,6	31832,8
Cheltuieli, alte decât costul vânzărilor	1013,5	1097,6	+84,1	1348,0	1311,6	-36,4	2409,2
Rezultat total: profit net (pierderi nete) al perioadei de gestiune	19,7	-27,5	-47,2	313,5	53,6	-262,9	+26,1
Achitățile impozitelor și taxelor în Bugetul Public Național	985,5	1211,7	+226,2	1091,7	1471,5	+379,8	2683,2
Datorii față de Bugetul Public Național	94,1	85,4	-8,7	1,9	1,5	-0,4	86,9

• tabelul nu include datele întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat aflate în proces de insolabilitate/lichidare

15. În contextul informațiilor prezentate, este evident că performanța financiară a întreprinderilor cu capital de stat, privită în ansamblu, s-a înrăutățit în comparație cu anul precedent. Această evoluție negativă are un impact direct asupra stării economiei naționale și necesită a fi revizuită prin prisma Strategiei.

Secțiunea 2.2.

Problemele aferente administrării și guvernării întreprinderilor cu capital de stat

16. În conformitate cu prevederile Ghidului Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind guvernanta corporativă a întreprinderilor de stat (Ediția 2015) se recomandă ca statul, în baza politicii sale de proprietate, să acționeze ca un proprietar informat și activ, asigurând că guvernarea întreprinderilor este realizată în mod transparent și responsabil, cu un nivel înalt de profesionalism și eficacitate.

17. Pentru o guvernanta corporativă eficientă a întreprinderilor, este esențială repartizarea corespunzătoare a împuternicirilor și responsabilităților între persoanele implicate - proprietarul (fondatorul, acționarul/asociatul), organele de conducere și control.

18. Problemele asociate administrării și guvernării proprietății publice, în special al întreprinderilor cu capital de stat derivă din următoarele considerente:

- absența unei viziuni clare și a unui algoritm coerent pentru clasificarea întreprinderilor cu capital de stat ca fiind nepasibile sau pasibile de privatizare;
- lipsa unor norme speciale privind modalitatea de ținere a evidenței contabile a bunurilor proprietate publică ale domeniului public, transmise întreprinderii în folosință, de către fondator;
- lipsa unor mecanisme conexe procesului de deetatzare orientate spre maximizarea beneficiilor pentru stat;
- politica fragmentată de proprietate a statului asupra întreprinderilor cu capital de stat;
- discrepanțe în datele aferente numărului întreprinderilor cu capital de stat;
- aplicarea și implementarea slabă a legilor și reglementărilor;
- performanța redusă a activității întreprinderilor cu cotă de stat;
- neaplicarea măsurilor strategice menite să prevină impactul negativ asupra stabilității financiare a întreprinderilor cu capital de stat aflate în dificultate;
- lipsa unor obiective specifice funcțiilor și principiilor de guvernanță clar definite pentru întreprinderile cu capital de stat;

Aceste neclarități împiedică o abordare sistemică în gestionarea întreprinderilor cu capital de stat inclusiv luarea deciziilor cu privire la deetatzarea sau de menținerea în proprietate a acestora, fie crearea unor noi întreprinderi cu capital de stat, inclusiv alinierea politicii statului cu strategiile sectoriale..

19. Viziuni clare și un algoritm coerent pentru clasificarea întreprinderilor cu capital de stat. Prin Hotărârea Guvernului nr.819/2023 a fost aprobat Mecanismul de triere a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat. Justificarea menținerii unor întreprinderi cu capital de stat în proprietatea statului derivă din raționamentul că, acestea trebuie să acționeze în interes public, spre beneficiul tuturor cetățenilor și să asigure un nivel suficient de control în domeniile de o importanță și sensibilitate sporită pentru securitatea statului.

Din această perspectivă, pentru clasificarea în categoria întreprinderilor cu capital de stat nepasibile privatizării, este inclusă o motivație complexă, care prevede criterii legate de menținerea controlului asupra patrimoniului din domeniul public al infrastructurii strategice, asigurarea securității naționale, păstrarea controlului asupra monopolurilor naturale sau fiscale, precum și alte raționamente temeinice în acest sens. Celelalte întreprinderi cu capital de stat sunt clasificate în alte categorii, ca întreprinderi recomandate spre privatizare, lichidare sau reorganizare în altă formă juridică de organizare.

Portofoliul întreprinderilor va fi supus revizuirii periodice, cel puțin o dată la 5 ani, conform criteriilor de triere menționate în Mecanismul de triere a întreprinderilor cu capital de stat.

Pentru întreprinderile nepasibile privatizării, statul, în calitate de fondator/acționar/asociat, trebuie să-și stabilească obiectivele specifice pe termen mediu pentru fiecare în parte. Absența unui document de orientare clar pe termen

mediu pentru întreprinderile cu capital de stat, în special cele nesupuse privatizării, creează un vid în stabilirea obiectivelor de dezvoltare, resurselor disponibile și indicatorilor de performanță financiară și nefinanciară. Acest aspect afectează și politica de investiții, repartizarea profitului net și contribuția la obiectivele de dezvoltare ale statului, inclusiv a obiectivelor de dezvoltare a infrastructurii strategice și asigurarea funcțiilor social-economice critice. Actualmente, persistă obligativitatea întreprinderilor cu capital de stat de a vira 50% din profit în bugetul de stat. Aceasta subminează în mod direct potențialul întreprinderilor de a reinvesti profitul obținut și, respectiv, de a consolida competitivitatea acestora. Totodată, această prevedere afectează concurența întreprinderilor cu capital de stat cu cele private care pot redistribui profiturile pentru reinvestiții fără nicio restricție.

20. Norme speciale privind modalitatea de ținere a evidenței contabile a bunurilor proprietate publică ale domeniului public. Un alt aspect este evidența patrimoniului public de stat, care nu este întotdeauna corect realizată atunci când unele întreprinderi cu capital de stat au obligația de a furniza servicii de interes public sau dețin bunuri proprietate publică din domeniul public. Este necesară elaborarea și implementarea unor norme speciale privind modalitatea de ținere a evidenței contabile a bunurilor proprietate publică ale domeniului public, transmise întreprinderii în folosință, de către fondator.

Pentru remedierea acestor deficiențe, este crucială stabilirea unei politici clare și a unui cadru legislativ coerent. Aceasta ar trebui să includă obiective specifice, funcții și principii de guvernare pentru întreprinderile cu capital de stat, facilitând o gestionare eficientă și transparentă, care va contribui la o abordare mai sistemică și transparentă în gestionarea proprietății de stat și la evitarea deciziilor subiective.

21. Mecanisme conexe procesului de deetatzare orientate spre maximizarea beneficiilor pentru stat. Politica de deetatzare a proprietății de stat a avut rezultate limitate în ceea ce privește atragerea investițiilor. Acest proces a fost marcat de lipsa unei metodologii de evaluare a întreprinderilor cu capital de stat conform standardelor internaționale și a condițiilor obligatorii pentru aplicarea unei analize „due diligence” în prezent. Aceste elemente sunt esențiale pentru realizarea unei evaluări corecte, facilitarea unui proces de achiziție echitabil și obținerea unei înțelegeri complete a situației reale a întreprinderii în vederea maximizării beneficiilor pentru stat. Adoptarea unui cadru la standarde internaționale de evaluare a întreprinderilor ar putea contribui la îmbunătățirea procesului de deetatzare.

Pentru optimizarea rezultatelor deetatzării proprietății de stat și reducerea riscului transferului acesteia către persoane/entități cu interese obscure, urmează să fie stabilite mai multe mecanisme conexe. Acestea includ completarea cadrului legal care reglementează procesul de deetatzare a patrimoniului public cu condiții și criterii de realizare a procedurii „due diligence” în raport cu participanții la privatizare; introducerea unui model de evaluare similar cu cel „fit and proper” (de conformitate), adaptat la specificul participanților la privatizare, care să includă următoarele criterii: competența profesională, onorabilitate și stabilitate financiară.

22. Modelul instituțional centralizat de proprietate. Conform prevederilor Legii nr. 121/2007 privind administrarea și deetatzarea proprietății publice și a Hotărârii de Guvern nr. 902/2017 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Proprietății Publice (APP), modelul de proprietate centralizat desemnează APP ca

organ abilitat pentru administrarea și deetatzarea proprietății publice în numele Guvernului, exercitând funcția de fondator sau acționar/asociat în cadrul întreprinderilor cu capital de stat. Cu toate acestea, politica fragmentată de proprietate a statului asupra întreprinderilor cu capital de stat generează probleme, inclusiv dispersarea resurselor și lipsa coerenței în gestionarea acestora. Această situație poate afecta abilitatea statului de a promova politici și orientări consistente, influențând domenii precum managementul activelor, politica de dividende, evaluarea performanței și profesionalizarea consiliilor întreprinderilor cu capital de stat. Procesul de transfer al funcției de proprietar nu este finalizat și este dispersat între mai multe instituții. Chiar dacă APP este principala autoritate abilitată cu funcția de reprezentare a statului în calitate de fondator/deținător de acțiuni în raport cu întreprinderile cu capital de stat, există și alte autorități ale administrației publice care exercită aceleași funcții pentru unele întreprinderi de stat, fapt care subminează capacitatea APP de a gestiona eficient întregul sector al întreprinderilor cu capital de stat. Astfel, conform datelor din Registrul patrimoniului public și administrării proprietății de stat, la situația din 01 ianuarie 2023, din numărul total de 245 întreprinderi cu capital de stat, în administrarea APP se află 192, inclusiv 122 întreprinderi de stat și 70 societăți comerciale cu capital de stat, iar alte 51 întreprinderi de stat și 2 societăți comerciale cu capital integral de stat sunt administrate de alte autorități ale administrației publice centrale.

În conformitate cu principiile OCDE, rolurile de administrare și supraveghere a entităților de stat trebuie alocate în mod clar, transparent și fără suprapuneri, iar exercitarea drepturilor de proprietate ale statului trebuie să fie clar identificată și, de preferință, centralizată într-o singură entitate.

Aranjamentul instituțional trebuie să permită valorificarea beneficiilor care derivă din specializarea APP în administrarea proprietății publice și să contribuie la fortificarea capacităților instituționale ale acesteia. Există o problemă legată de capacitatea instituțională redusă în gestionarea întreprinderilor cu capital de stat din diverse domenii. Numărul insuficient de angajați și diversitatea domeniilor administrate afectează eficiența și performanța acestor întreprinderi.

O serie de carențe care vizează activitatea APP sunt evidențiate în Analiza alinierii funcționale a structurii organizatorice a Agenției Proprietății Publice, realizată de Centrul Analitic Independent Expert-Grup în 2023.

APP, având calitatea de fondator, acționar, asociat în întreprinderile cu capital de stat, cu funcții de administrare a proprietății publice, necesită o reorganizare a structurii și competențelor pentru a permite o gestionare eficientă și transparentă a întreprinderilor cu capital de stat.

23. Discrepanțe în datele aferente numărului întreprinderilor cu capital de stat. Este important să se remedieze discrepanțele înregistrate în datele referitoare la numărul întreprinderilor cu capital de stat. Există o diferență semnificativă între numărul de întreprinderi înregistrate în Registrul patrimoniului public și administrării proprietății de stat, ținut de APP, și Registrul de Stat al unităților de drept, gestionat de Agenția Servicii Publice. Conform datelor statistice din Registrul de Stat al unităților de drept, actualizate la 1 ianuarie 2023, sunt înregistrate 257 de întreprinderi de stat, cu o diferență de 84 de întreprinderi față de datele înregistrate în RPPAPS. Prin urmare, este necesară realizarea unei inventarieri a datelor aferente

înregistrării întreprinderilor cu capital de stat pentru a corecta și alinia datele existente între cele două registre. Această acțiune va contribui la o gestionare mai eficientă și precisă a informațiilor referitoare la sectorul întreprinderilor cu capital de stat, asigurând coerență și transparență în evidența acestora.

24. Aplicarea și implementarea slabă a legilor și reglementărilor în domeniul administrării întreprinderilor cu capital de stat.

Un exemplu elocvent al problemei îl reprezintă inițierea procesului de reorganizare a întreprinderilor de stat, dispus prin adoptarea Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, care stabilește că Guvernul în termen de până la 24 de luni de la intrarea în vigoare a legii, va iniția reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare prevăzute de legislație, cum ar societăți pe acțiuni, societăți cu răspundere limitată. Tendința este corporatizarea întreprinderilor cu capital de stat și încadrarea acestora în cadrul legal aplicabil în mod egal atât întreprinderilor cu capital de stat, cât și entităților din sectorul privat. Cu toate acestea, progresele în ceea ce privește reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare, conform prevederilor Legii nr. 246/2017, sunt limitate până în prezent. Din numărul total de 245 întreprinderi cu capital de stat, 173 au statut juridic de întreprindere de stat. Un obstacol semnificativ îl reprezintă lipsa informației complete și veridice privind apartenența bunurilor imobile proprietate publică (bunurile incluse în capitalul social al întreprinderilor sau alte moduri de folosință). Acest lucru se datorează faptului că transmiterea întreprinderilor cu capital de stat în administrarea Agenției a fost efectuată fără inventarierea bunurilor și perfectarea unor acte de primire-predare în acest sens. Pentru a evita cazuri similare pe viitor, se propune îmbunătățirea cadrului de reglementare a procesului de transmitere a bunurilor proprietate publică prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 901/2015 *pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică*. De asemenea, reorganizarea întreprinderilor cu capital de stat este întârziată inclusiv dat fiind procedura de delimitare a proprietății publice, inclusiv a bunurilor imobile, conform prevederilor Legii nr. 29/2018 *privind delimitarea proprietății publice*, care la moment, este în proces de desfășurare.

Or, reorganizarea întreprinderilor de stat este strâns legată de finalizarea procedurii de delimitare a bunurilor proprietate publică pe domenii și înregistrării acestora în Registrul bunurilor imobile în modul stabilit.

La fel, o altă problemă abordată este realizarea procesului de delimitare a bunurilor proprietate publică conform prevederilor Legii nr. 29/2018, care stabilește că ministerele, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, până în data de 31 decembrie 2022, vor asigura, conform competenței, efectuarea lucrărilor de inventariere, delimitare, formare, aprobare și înregistrare a bunurilor imobile.

25. Guvernanța întreprinderilor cu capital de stat. Printre problemele de bază a acestui Program se definește ca performanța redusă a activității întreprinderilor cu cotă de stat, reprezentată de mai multe aspecte, cum ar fi:

- Înregistrarea pierderilor. Conform datelor din Nota analitică, întreprinderile de stat ca rezultat per ansamblu au înregistrat pierderi în mărime de 27,5 mil. lei, societățile comerciale au înregistrat per ansamblu profit net în mărime doar de 53 mil. lei.

- Rentabilitate joasă a capitalului propriu, activelor, vânzărilor. Conform acelorași date ale Notei analitice, în anul 2022, rentabilitatea vânzărilor calculată pentru întreprinderile de stat care au înregistrat în anul 2022 profit net (73 întreprinderi) constituie per total 7,66%, iar pentru societățile comerciale cu cotă majoritară de stat a constituit per total 2,46%. Nivelul rentabilității activelor a fost de doar 0,33% pentru întreprinderile de stat și de 0,15% pentru societățile comerciale cu capital de stat. Nivelul rentabilității capitalului propriu a constituit per ansamblu (-0,16%) (ceea ce semnifică faptul că la 1 leu capital propriu, în anul 2022, s-au generat 0,16 bani pierderi nete) pentru întreprinderile de stat și de 0,28% pentru societățile comerciale cu capital de stat.

Un alt aspect este procesul actual de gestionare a întreprinderilor publice care nu este bazat pe profesionalism.

În prezent, majoritatea consiliilor sunt compuse în special din reprezentanți ai statului, fără implicarea unor membri independenți. Candidații promovați la funcția de membru al consiliului nu sunt selectați în baza unor criterii de profesionalism și integritate. Pregătirea insuficientă și, respectiv, atitudinea adesea pasivă/birocratică a membrilor desemnați în consiliu reprezintă o problemă ce subminează guvernanta corporativă a entităților de stat. Un consiliu își poate îndeplini funcțiile de conducere și control numai dacă membrii săi au cunoștințele, competențele și experiența corespunzătoare.

În acest context, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 209/203 cu privire la aprobarea Regulamentului privind selectarea candidaților pentru funcția de membru al consiliului întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral/majoritar de stat și condițiile de remunerare a acestora. Aceasta ar putea aduce o perspectivă mai diversă și o mai mare expertiză în luarea deciziilor și în activitatea consiliului.

Totodată, absența unei proceduri de evaluare a performanței consiliilor întreprinderilor cu capital de stat, care să măsoare și să coreleze performanța membrilor consiliului cu componenta variabilă a salarizării acestora, nu încurajează implicarea membrilor organelor decizionale colegiale. În rezultat, activitatea membrilor consiliului de administrație, de multe ori, se rezumă la acțiuni de aprobare formală a unor decizii care, luate în pripă, pot afecta dramatic activitatea întreprinderilor guvernate.

Luând în considerare că principalul instrument care poate determina guvernanta întreprinderilor cu capital de stat și poate influența administrarea acestor întreprinderi este Consiliul, este necesar de accentuat pe responsabilitățile acestora, și anume:

- 1) modificarea legislației curente în vederea revizuirii atribuțiilor fondatorului/acționarului, organelor de conducere ale întreprinderilor cu capital de stat;

- 2) trecerea spre profesionalizarea consiliilor de administrație și includerea membrilor independenți în componența consiliilor;

- 3) consolidarea rolului consiliilor întreprinderilor cu capital de stat, atribuindu-le responsabilități și asigurând răspunderea acestora în conformitate cu bunele practici de guvernanta corporativă.

26. Aspecte privind întreprinderile cu capital de stat în dificultate (în proces de insolvabilitate/lichidare sau care nu activează o perioadă îndelungată). Conform informațiilor înregistrate RPPAPS la data de 1 ianuarie 2023, se observă că 68 întreprinderi cu capital de stat sunt în procedură de insolvabilitate/lichidare, din multiple cazuri această procedură se întinde pe o perioadă mai mare de 5 ani. În plus, există încă 31 de întreprinderi cu capital de stat care de-a lungul mai multor ani nu desfășoară nici o activitate (fiind înregistrate în Registrul de Stat al Persoanelor Juridice), nu prezintă nici o dare de seamă/raportare la organul de stat corespunzător, iar situațiile lor financiare sunt necunoscute. Majoritatea acestor situații sunt în principal rezultatul dificultăților financiare și față de acestea nu sunt intentate procedura de insolvabilitate/lichidare.

O imagine asupra situației aferente întreprinderilor cu capital de stat aflate în procedură de insolvabilitate/lichidare, cuprinse în Nota analitică, este prezentată doar pentru 26 întreprinderi cu capital de stat, care au raportat situațiile financiare la Biroul Național de Statistică. La situația de 31.12.2022, capitalul propriu acestor întreprinderi a constituit 330 mil. lei, datoriile (pe termen lung, curente) constituind 619,8 mil.lei, iar pierderile contabilizate s-au cifrat la 7,3 milioane lei.

După cum este menționat în Nota analitică, majoritatea datoriilor reprezintă - datorii curente, totalizând o sumă de 439,3 mil.lei. Întreprinderi de stat precum Î.S. interraională de stat „Acva-Nord”, Î.S. „Moldresurse”, Î.S. „Colegiul Național de Viticultură și Vinificație din Stăuceni”, figurează printre întreprinderile cu cele mai mari datorii curente. Similar, în rândul societăților comerciale, datorii curente semnificative se regăsesc la S.A. „Vinuri Ialoveni”, S.A. „Aroma”, S.A. „Combinatul de produse cerealiere din Chișinău”.

Datorii privind impozitele și taxele față de bugetul public național reprezentând 101,7 mil. lei. Cele mai mari datorii s-au înregistrat la: Î.S. internațională de stat „Acva-Nord” – 57,0 mil. lei, S.A. Combinatul de produse cerealiere „Cereale-Flor” – 18,8 mil. lei, Î.S. „Combinatul de produse alimentare din Bălți” – 8,3 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Codru” – 5,5 mil. lei, S.A. „Moldaerosevice” – 2,0 mil. lei, Î.S. „Stațiunea Tehnologico-Experimentală „Bălți” – 1,2 mil. lei, și Î.S. „Mina de piatră Mileștii Mici” – 1,2 mil. lei.

Întreprinderile cu capital de stat aflate în proces de insolvabilitate/lichidare, care au contractat credite de la băncile comerciale pe o perioadă de un an și mai mare, au înregistrat un sold total al împrumuturilor în volum de 109,5 mil.lei, reprezentând stocul de arierate - suma restantă ce nu a fost achitată conform contractelor încheiate. Neachitarea obligațiilor față de instituțiile financiare, atât pe creditele interne cât și pe cele externe, creează o situație dificilă privind independența financiară a întreprinderilor. De asemenea, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului generează riscuri fiscale și financiare privind stingerea datoriilor din contul surselor bugetului de stat.

Această situație solicită adoptarea unor măsuri strategice menite să prevină impactul negativ asupra stabilității financiare a întreprinderilor cu capital de stat și a bugetului de stat. Opțiuni precum restructurarea datoriilor, identificarea și valorificarea eficientă a activelor disponibile, elaborarea unor planuri solide de redresare financiară, sau, ca ultim resort, procedura de lichidare ajustată condițiilor

specifice, sunt esențiale pentru redresarea acestui segment critic asociat întreprinderilor cu capital de stat în dificultate.

27. Raportare și transparență. Transparența întreprinderilor cu capital de stat este un element central al bunei guvernante și eficienței acestor entități. Cu toate acestea, se constată o serie de lacune în cadrul normativ privind asigurarea transparenței întreprinderilor cu capital de stat, precum și în ceea ce privește punerea în practică a cerințelor de transparență la nivelul întreprinderilor vizate. Printre principalele constrângeri care afectează transparența întreprinderilor cu capital de stat se numără:

1) cadrul normativ nu stabilește așteptările publice față de întreprinderile cu capital de stat și nu prevede monitorizarea și raportarea publică a realizării acestor așteptări.

2) lipsa unei structuri bine definite a raportului anual al entității responsabile de administrarea și deetatizarea proprietății publice, precum și a unei structuri delimitate pe capitole a Raportului Guvernului privind administrarea și deetatizarea proprietății publice reprezintă un impediment major în asigurarea transparenței și a comparabilității datelor.

3) desemnarea organului executiv interimar la întreprinderile cu capital de stat este una netransparentă, iar interimarele funcției de administrator/director se sincronizează cu ciclul de viață al Guvernului.

4) lipsa sancțiunilor sau altor instrumente eficiente de responsabilizare a organelor de conducere și control ale întreprinderilor cu capital de stat.

Conform Raportului de Monitorizare a Transparenței Întreprinderilor cu Capital Public din Republica Moldova Nr. 3 (2021), elaborat de IDIS „Viitorul” în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), pe un eșantion de 60 cele mai mari și mai importante entități de stat, niciuna dintre întreprinderile cu capital de stat care au făcut obiectul studiului nu asigură un nivel de transparență de 100%, fiind constatate deficiențe la toți indicatorii de transparență, și anume:

1) 78% dintre întreprinderile monitorizate dispun de pagini web, dar multe dintre acestea rămân nefuncționale sau conțin puține informații utile.

2) 82% dintre entitățile monitorizate au publicat informații privind fondatorii/proprietarii/acționarii și procentul acțiunilor/părților sociale deținute.

3) statutul entității este cunoscut de public în cazul a 70% dintre entitățile monitorizate.

4) informații privind capitalul social au fost publicate de 3/4 dintre entitățile de stat monitorizate.

5) doar 7% dintre întreprinderile monitorizate dispun de Cod de Guvernanță Corporativă.

6) numai 8% dintre întreprinderile monitorizate au publicat rapoartele anuale pentru anul 2020, iar doar 10% au publicat analizele economico-financiare.

7) numai 7% dintre întreprinderile monitorizate au adus la cunoștință rezultatele controalelor și auditurilor economico-financiare.

8) numai 12% dintre întreprinderile monitorizate au răspuns și au furnizat informațiile solicitate la cererea unei persoane fizice.

9) doar 3% dintre întreprinderile monitorizate au indicat salariul administratorului și indemnizațiile primite de membrii Consiliului de administrație.

10) numai 13% dintre întreprinderile monitorizate au comunicat public CV-ul administratorului.

11) doar 13% dintre întreprinderile monitorizate au publicat regulile cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcției vacante de administrator al întreprinderii.

Secțiunea 2.3.

Consecințele care pot fi anticipate în cazul lipsei de intervenție.

28. În decursul a 8 ani, numărul întreprinderilor de stat și al societăților pe acțiuni cu capital de stat s-a redus cu 30% și, respectiv, cu 35%. Conform datelor din RPPAPS, la 1 ianuarie 2015, erau înscrise 244 întreprinderi de stat și 111 societăți comerciale, iar la 1 ianuarie 2023, numărul acestora s-a redus la 173 întreprinderi de stat și 72 societăți comerciale cu capital de stat.

Centralizarea funcției de proprietar a reprezentat primul pas important în încercarea de a îmbunătăți performanța întreprinderilor cu capital de stat. Înainte de centralizarea administrării întreprinderilor cu capital de stat în cadrul APP, rolul de fondator era exercitat de către autoritățile administrației publice centrale (ministere), ceea ce nu permitea concentrarea funcției de proprietar și nici valorificarea avantajelor specializării în realizarea funcției de administrare corporativă. Pentru a contracara administrarea austeră a întreprinderilor cu capital de stat, în contextul reformei administrației publice centrale din 2017, s-a decis centralizarea funcției de proprietar în cadrul APP. Astfel, la 1 ianuarie 2023, din totalul de 173 de întreprinderi de stat și 72 de societăți comerciale cu capital de stat, în gestiunea APP erau 122 întreprinderi de stat și 70 societăți comerciale.

În absența continuării consolidării capacităților statului de administrare și de etatizare a proprietății publice, se poate anticipa perpetuarea erodării contribuției întreprinderilor cu capital de stat la dezvoltarea economică. În ultimii 15 ani, asistăm la o reducere continuă a contribuției sectorului întreprinderilor proprietate publică la dezvoltarea economică. Astfel, cifrele din structura PIB-ului pe forme de proprietate arată că contribuția întreprinderilor proprietate publică la economia națională a scăzut de la 31% în anul 2005 la 17,5% în anul 2022. De asemenea, o evoluție similară se observă și în cazul proprietății mixte (publice și private). Reducerea ponderii proprietății publice a condus la o reconfigurare a economiei prin creșterea aportului capitalului privat local și al capitalului străin.

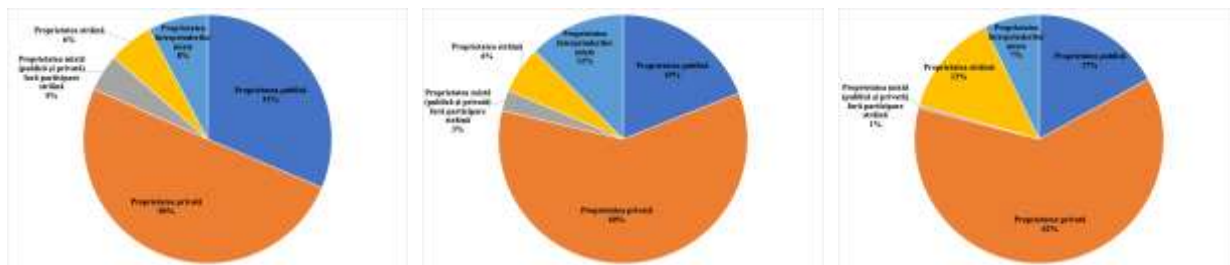
Figura nr. 1

Structura Produsului Intern Brut pe forme de proprietate, %

2005

2011

2021

Sursa: Biroul Național de Statistică

Persistența unei productivități scăzute în întreprinderile cu capital de stat în comparație cu cele cu capital privat este o problemă semnificativă. Datele din Ancheta structurală în întreprinderi arată că, în perioada 2015-2022, productivitatea întreprinderilor cu capital public a oscilat între 42-43% din cea a întreprinderilor private. În 2022, productivitatea în întreprinderile cu capital de stat a fost de doar 422,5 mii lei pe salariat, comparativ cu 989,1 mii lei/salariat în sectorul privat și 1941,3 mii lei/salariat în întreprinderile cu capital mixt, fiind de 4,5 ori mai mică decât în cele private. Această productivitate redusă are consecințe negative, inclusiv profituri mai mici, posibile salarii mai scăzute pentru angajați și calitate inferioară a produselor și serviciilor. Mai mult, productivitatea scăzută este influențată de factori precum utilajul învechit, lipsa investițiilor, managementul neprofesionist și subvenționarea serviciilor publice. În unele cazuri, întreprinderile cu capital de stat sunt utilizate pentru a furniza servicii publice fără transferul de fonduri din bugetul de stat, forțându-le să compenseze cheltuielile din veniturile din alte activități. Această practică agravează ineficiența și afectează capacitatea întreprinderilor cu capital de stat de a funcționa la nivel optim.

29. În absența unei intervenții asupra cadrului legislativ/normativ privind deetatzarea proprietății publice, privatizările/concesionările nu vor contribui la dezvoltarea economică și la atragerea investițiilor străine directe în economia națională. Deetatzarea proprietății publice constituie un factor care explică parțial reducerea prezenței statului în economie. În ultimii 15 ani, Republica Moldova are puține istorii de succes de privatizare a activelor statului. Mai mult decât atât, deși în acest interval de timp ponderea proprietății străine și mixte (private plus străine) a crescut de la 5,8% în anul 2005 la 12,1% în anul 2018, în cazul proprietății străine, respectiv, de la 7,8% la 9,8% a întreprinderilor mixte, există foarte puține exemple în care procesul de deetatzare a constituit un catalizator de atragere a investițiilor străine. Realitatea ultimilor ani indică asupra existenței unui cadru legislativ/normativ ambiguu privind privatizarea sau concesionarea bunurilor proprietate de stat, inclusiv a unor active de importanță strategică precum Î.S. Compania Aeriană „Air Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” sau Î.S. „Gările și Stațiile Auto”, care a generat situații litigioase, afectând imaginea statului și eventual prejudicierea interesului public.

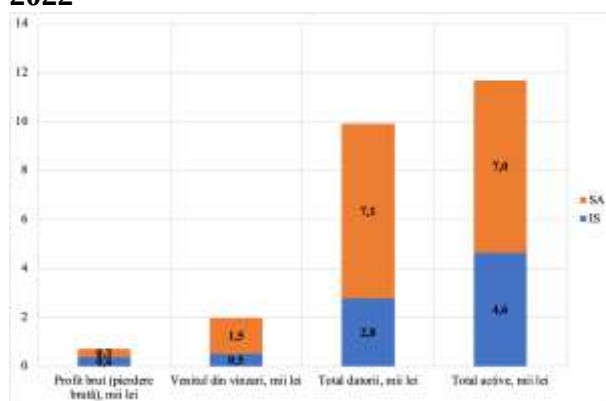
30. Prezervarea statu-quo-ului va duce și la accentuarea ineficienței întreprinderilor cu capital de stat. În timp ce ponderea activelor deținute de întreprinderile cu capital de stat în totalul activelor deținute de întreprinderi a constituit circa 11,7% în 2022 (7,1% deținute de societățile pe acțiuni (SA) cu capital majoritar de stat și 4,6% deținute de întreprinderile de stat (ÎS)), ponderea veniturilor din vânzări a fost mult mai mică – doar 2% (1,5% pentru SA și 0,5% pentru ÎS).

Ponderea profiturilor înregistrate de întreprinderile cu capital de stat în totalul profiturilor raportate de companii, în 2022, a fost și mai mică, constituind doar 0,7% (0,4% pentru ÎS și 0,3% pentru SA). Pe lângă acestea, întreprinderile cu capital de stat înregistrează și o pondere importantă în totalul datoriilor raportate de companii: 9,9% în 2022 (7,1% raportate de SA și 2,8% raportate de ÎS), fapt care, în contextul unei profitabilități și eficiențe scăzute, poate prezenta riscuri. Este de remarcat că, conform Standardelor Naționale de Contabilitate, activele transmise în gestiunea întreprinderilor cu capital de stat sunt reflectate, în bilanțul contabil al acestora, la capitolul datorii pe termen lung. Carențele de eficiență sunt relevate și de discrepanțele majore dintre ratele de rentabilitate calculate pentru întreprinderile cu capital de stat în comparație cu restul întreprinderilor din economie.

Astfel, în 2022, rata medie de rentabilitate a activelor în cazul ÎS a fost de numai 0,1%, iar în cazul SA a fost de 1%, comparativ cu 7,1% pentru restul întreprinderilor; rata medie de rentabilitate a vânzărilor în cazul ÎS a fost de doar 14,8%, iar în cazul SA a fost de 4,9%, comparativ cu 20,8% pentru restul întreprinderilor. Indicatorii de lichiditate, de asemenea, sunt mai slabi în cazul întreprinderilor cu capital de stat față de restul întreprinderilor: indicele de lichiditate curentă (active circulante / datorii curente) în 2022 a fost de 1,7 în cazul ÎS și de 1,2 în cazul SA, comparativ cu 3,0 pentru restul întreprinderilor. Prin urmare, întreprinderile cu capital de stat, pe lângă faptul că sunt mult mai ineficiente comparativ cu restul întreprinderilor, se confruntă și cu problema critică de mijloace financiare pentru dezvoltare. Totuși, aceasta nu sugerează probleme de solvabilitate: rata solvabilității generale (total active raportate la total datorii) în 2022 a fost mai bună în cazul ÎS comparativ cu restul întreprinderilor (2,9 față de 1,7) și similară în cazul SA și restul companiilor.

Figura nr. 2

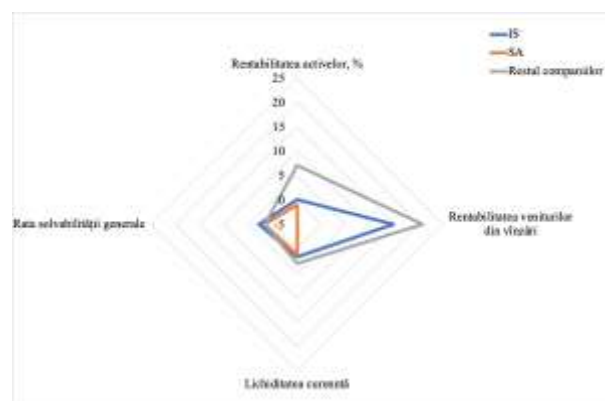
Indicatori financiari raportați de întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu capital de stat, pondere din total 2022

Sursa: Agenția Proprietății Publice și Biroul Național de Statistică

Figura nr. 3

Performanța financiară a companiilor de stat în comparație cu restul companiilor, 2022

Sursa: Agenția Proprietății Publice și Biroul Național de Statistică

31. Lipsa de intervenție va perpetua și expune bugetul la riscuri, cu potențial de amplificare a riscului asociat. La situația din 31 decembrie 2022, întreprinderile cu capital de stat au contractat credite de la bănci pentru o perioadă egală sau mai mare de un an, în valoare de 571.6 mil.lei. Din această sumă, 492.8 mil.lei

reprezentau creditele contractate de societățile pe acțiuni cu capital de stat. Întreprinderile cu capital de stat înregistrează și un sold al datoriilor față de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile recreditate din surse interne și externe în valoare de 5 411.7 mil.lei. În contextul unei performanțe austere a întreprinderilor cu capital de stat, datoriile acumulate de acestea față de Ministerul Finanțelor s-ar putea să nu mai poată fi rambursate, statul fiind nevoit să-și mărească aportul la capitalul întreprinderii neperformante creditate. La 31 decembrie 2022, întreprinderile cu capital de stat înregistrau datorii și la bugetul de stat în valoare de 85.5 mil.lei, dintre care 20.5 mil.lei erau datorii aferente plății penalităților, iar 1.5 mil.lei reprezentau datoriile privind plata amenzilor de întârziere.

Pentru exercițiul financiar al anului 2022, doar cinci întreprinderi de stat au contribuit cu peste 90% la totalul sumelor transferate din profitul realizat către bugetul de stat. În același timp, un număr de doar patru societăți pe acțiuni cu capital majoritar de stat au fost responsabile pentru achitarea a 99.55% din totalul dividendelor virate către bugetul statului pentru aceeași perioadă fiscală

Capitolul III.

OBIECTIVE GENERALE

32. Având în vedere că Programul descrie acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor și direcțiilor prioritare stipulate în Strategie, acesta asigură continuitatea implementării obiectivelor generale, precum:

- 1) raționalizarea administrării proprietății de stat în vederea dezvoltării infrastructurii strategice și asigurării funcțiilor social-economice critice;
- 2) consolidarea capacităților statului de management a proprietății publice în baza principiilor de transparență, eficiență și integritate;
- 3) îmbunătățirea guvernancei corporative în cadrul întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat.

33. Programul pe termen mediu pentru implementarea Strategiei va contribui la realizarea obiectivelor generale ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, și Planului național de dezvoltare pentru anii 2023-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.89/2023, în special cu Obiectivul General 7: „Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente” și Obiectivul specific 7.1: „Edificarea unei administrații publice integre, responsabile, eficiente, transparente și deschise participării cetățenilor în procesele de luare a deciziilor”.

Direcțiile și intervențiile prioritare conform pct. 5.9. „Politici și management în domeniul macroeconomic și de dezvoltare a economiei”, prevăzute în Strategia Națională de Dezvoltare, includ:

- 1) revizuirea politicii statului cu privire la întreprinderile de stat în vederea stabilirii condițiilor pentru participarea statului în întreprinderi, precum și în vederea sporirii impactului social și de mediu, a eficienței și transparenței economice, financiare și fiscale a întreprinderilor de stat (O1.1, O1.2, O7.1, O8.3).
- 2) separarea univocă a funcțiilor de elaborare a politicilor de funcțiile de administrare a proprietăților publice și de supraveghere a întreprinderilor de stat în cadrul autorităților publice (O1.1, O1.2, O7.1, O8.3).

3) fortificarea guvernancei corporative la întreprinderile de stat și cele cu capital de stat prin profesionalizarea consiliilor de administrare, sporirea transparenței întreprinderilor și eficientizarea activității acestora (O1.1–O1.3, O7.1, O8.3).

4) promovarea îmbunătățirii guvernancei corporative în cadrul companiilor cu capital privat (O1.1–O1.3).

5) îmbunătățirea cadrului legal și asigurarea procedurilor de control pentru transparentizarea procesului de achiziții la întreprinderile de stat (O1.1–O1.3, O7.1, O8.3).

6) separarea clară a obiectivelor comerciale și necomerciale în activitatea întreprinderilor de stat (O7.1, O8.3).

7) evaluarea și evidența corectă a proprietății de stat, includerea acesteia în circuitul economic (O1.1–O1.3, O7.1, O8.3).

78. De asemenea, Programul, prin acțiunile sale orientate către stimularea creșterii economice și a reindustrializării țării prin utilizarea proprietății statului, este în corelare cu prevederile documentului de politici în curs de elaborare - Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2023-2027.

34. Programul se aliniază la prevederile Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.71/2023, în special:

1) domeniul de intervenție: achiziții publice.

Obiectivul specific: dezvoltarea unui sistem performant de achiziții publice care să furnizeze „valoare pentru bani” în utilizarea fondurilor publice. Direcția prioritară pe termen mediu fiind armonizarea legislației aferente achizițiilor publice, inclusiv a Regulamentului privind achiziționarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor la întreprinderile de stat.

2) Domeniul de intervenție: transparența bugetară.

Obiectivul specific - îmbunătățirea transparenței procedurilor de pregătire, executare și raportare a bugetului. Direcția prioritară pe termen lung fiind: supravegherea activității întreprinderilor de stat și a societăților comerciale în vederea prognozării volumului dividendelor aferente cotei de participare a statului în societățile comerciale și al defalcărilor din profitul net al întreprinderilor de stat ce urmează a fi încasate la bugetul de stat, precum și al mijloacelor obținute din vânzarea patrimoniului public în urma procesului de privatizare și al mijloacelor obținute în urma vânzării pachetelor de acțiuni și/sau părților sociale.

35. La fel, Programul se aliniază la prioritățile Programului de implementare pentru anii 2023-2026 a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului 352/2023, și anume spre un sistem instituțional flexibil și eficient al administrației publice centrale prin consolidarea rezultatelor obținute, cu definirea clară a mandatelor instituțiilor publice centrale, eliminarea suprapunerilor, delimitarea clară a rolurilor între instituțiile responsabile de fundamentarea politicilor publice și instituțiile de implementare (obiectivul general 2.).

Conform acestuia, se așteaptă ca, până la sfârșitul anului 2025, sistemul administrației centrale va fi raționalizat și eficientizat printr-un complex de măsuri legislative și prin management. În acest sens, Programul este orientat spre realizarea acțiunilor aferente obiectivului de fortificare a capacităților APP de administrare a

proprietății publice prin adoptarea practicilor manageriale corporative (obiectivul specific 2.2. din Strategia cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru anii 2023-2030).

36. În ceea ce privește concordanța cu Cadrul bugetar pe termen mediu, este de menționat că obiectivele și acțiunile propuse pentru realizare în cadrul Programului se corelează cu resursele financiare planificate în Cadrul bugetar pe termen mediu 2024-2026, în limitele de cheltuieli pentru desfășurarea activităților curente de către instituțiile implicate (inclusiv Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Agenția Proprietății Publice). Pentru acțiunile care vor necesita acoperire financiară suplimentară celor prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu 2024-2026, vor fi identificate și propuse surse alternative de finanțare.

Capitolul IV.

OBIECTIVE SPECIFICE

37. Operaționalizarea obiectivelor generale ale prezentului Program se realizează prin intermediul obiectivelor specifice, incluse în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr.2

Obiectivele specifice, indicatorii de rezultat și țintele propuse pentru aceștia

Obiectivul general	Obiectivul specific	Indicator de rezultat al politicii publice	Valoarea de referință în 2023	Ținta intermediară în 2025	Ținta care urmează a fi atinsă în 2027
1. Raționalizarea administrării proprietății de stat în vederea dezvoltării infrastructurii strategice și asigurării funcțiilor social-economice critice	1.1. Consolidarea angajamentului și capacităților statului de administrare a proprietății de stat în vederea asigurării securității socioeconomice a țării	Numărul de întreprinderi cu capital de stat expuse privatizării	0 (10 întreprinderi sunt recomandate a fi privatizate în mod prioritar și 10 după reorganizare (ca rezultat al implementării procesului de triere al întreprinderilor))	10	20
		Numărul de întreprinderi cu capital de stat reorganizate în altă formă de organizare juridică	0 (52 întreprinderi cu capital de stat recomandate spre reorganizare în altă formă de organizare juridică ca rezultat al trierii)	26	52 întreprinderi cu capital de stat recomandate spre reorganizare în altă formă de organizare juridică
		Număr de întreprinderi lichiditate	- 98 întreprinderi cu capital de stat recomandate spre lichidare (ca rezultat al trierii)	15 de întreprinderi recomandate spre lichidare au finalizat procesul de lichidare	49 de întreprinderi recomandate spre lichidare au finalizat procesul de lichidare
	1.2. Asigurarea neutralității competitive și valorificarea proprietății statului în scopul dezvoltării platformelor investiționale și stimulării industrializării.	Finalizarea procesului de delimitare a proprietății publice cu înregistrarea acestora în Registrul Bunurilor Imobile Registrul obiectivelor de infrastructura tehnico-edilitară	-	35%	100% din bunurile imobile proprietate publică a statului, administrate de APP, înregistrate în Registrul Bunurilor Imobile/ Registrul obiectivelor de

					infrastructura tehnico-edilitară
		Gradul de valorificare (arendă, locațiune, concesiune, parteneriat-public privat, platforme investiționale, privatizare) a terenurilor proprietate publică administrate de APP	-	37.5%	100%
2.Consolidarea capacităților statului de management a proprietății publice în baza principiilor de transparență, eficiență și integritate	2.1 Consolidarea capacităților MDED în vederea elaborării, evaluării și raportării politicilor sectoriale	Numărul cumulativ al funcționarilor instruiți în cadrul programelor de instruire și schimb de experiență	-	9	9
	2.2 Fortificarea capacităților APP de administrare a proprietății publice prin adoptarea practicilor manageriale corporative.	Agencia reorganizată și operaționalizată în conformitate cu noile standarde de administrare corporativă, evidențiind creșterea transparenței și eficienței operaționale, consolidarea capacităților de monitorizare a practicilor optime în administrația entităților de stat și îmbunătățirea capacităților de monitorizare financiară a întreprinderilor cu capital de stat	-	APP reorganizată	-
		Sistem informațional integrate ce va digitaliza toate procesele de implementare și monitorizare în domeniul administrării proprietății publice	0	1	1 sistem informațional elaborat prin care procesele desfășurate de entitatea responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul deetatzării și administrării patrimoniului public sunt digitalizate
	2.3. Eficientizarea administrării corporative a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat	Reducerea nivelului de micromanagement exercitat de fondator asupra întreprinderilor cu capital de stat	5 Conform legislației sunt necesare acorduri specifice din partea fondatorului (acord la vânzarea, casarea, transmiterea în locațiune/arendă sau comodat a activelor neutilizate în activitatea întreprinderii, precum și la gajarea sau achiziționarea de bunuri)		0 acorduri din partea fondatorului

		Numărul de întreprinderi de stat reorganizate în altă formă de organizare juridică (societate pe acțiuni, societate cu răspundere limitată)	- 68 întreprinderi clasificate în categoria celor nepasibile privatizării ca rezultat al trierii, dintre care 40 au statut de întreprindere de stat	20 întreprinderi de stat reorganizate în altă formă de organizare juridică (în mod prioritar întreprinderile nepasibile privatizării)	Toate cele 68 întreprinderile de stat administrate de APP au fost reorganizate în altă formă de organizare juridică (societate pe acțiuni, societate cu răspundere limitată)
		Gradul de finalizare a proceselor de insolabilitate/lichidare	68 întreprinderi cu capital de stat în proces de insolabilitate/lichidare	48 întreprinderi în proces de insolabilitate/lichidare (reducerea cu 30%)	28 întreprinderi în proces de insolabilitate/lichidare (reducerea cu 60%)
	2.4. Asigurarea unui proces transparent, competitiv și integru de privatizare.	Anunțurile de intenție privind deetatisarea proprietății publice sunt publicate din timp (până la 6 luni înaintea lansării procedurii de privatizare/concesionare a patrimoniului public) cu aplicarea condițiilor cerințelor și criteriilor clare pentru procedura "due-diligence", inclusiv criterii etice, pentru toți participanții implicați	-		Toate licitațiile /concursurile sunt transparente și competitive Toți participanții implicați în procesele de deetatisare a proprietății publice sunt evaluați conform condițiilor și criteriilor specificate în cadrul legal modificat/ajustat
3. Îmbunătățirea guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat	3.1. Consolidarea capacităților manageriale în cadrul întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat.	Proporția din totalul numărului de membri nominalizați în consiliul care au finalizat cu succes modulul de instruire și au subscris Codului de conduită	-	70%	100% din membri nominalizați în consilii au finalizat cu succes modulul de instruire și au subscris codului de conduită
		Membrii consiliului și membrii organului de control ale întreprinderilor cu capital de stat numiți în exclusivitate pe criterii de profesionalism și integritate	-	50%	100% din membri nominalizați sunt desemnați pe criterii de profesionalism și integritate
		Cel puțin unul dintre membrii consiliului și membrii organului de control (prioritar întreprinderilor nepasibile privatizării) este membru independent	- (68 întreprinderi clasificate în categoria celor nepasibile privatizării ca rezultat al trierii)	34 membri independenți în cele 34 întreprinderi cu capital de stat	68 membri independenți în cele 68 întreprinderi cu capital de stat
		Numărul întreprinderilor cu capital de stat în care administratorii/directorii sunt numiți în bază de concurs	- (La un total de 58 de întreprinderi, funcția de administrator sau director este ocupată temporar, pe baza unui mandat de interimat)	20	58

	3.2. Asigurarea transparenței și eficientizarea guvernantei întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital de stat	Proporția întreprinderilor de stat care și-au îndeplinit indicatorii de performanță stabiliți de către APP	-	35% (xx întreprinderi de stat în gestiunea APP și au îndeplinit indicatorii de performanță)	70% (xx întreprinderi de stat în gestiunea APP și au îndeplinit indicatorii de performanță)
	3.3. Îmbunătățirea mecanismelor de evaluare și raportare	Proporția întreprinderilor de stat care publică rapoarte anuale pe pagina web și care dețin evaluări din partea APP-ului	-	35% (xx întreprinderi de stat în gestiunea APP și au îndeplinit indicatorii de performanță)	70% (xx întreprinderi de stat în gestiunea APP și au îndeplinit indicatorii de performanță)

Capitolul V

INDICATORII DE IMPACT

Tabel nr. 3

Indicatori de evaluare a impactului Programului

Obiectivul general	Indicatorul	Sursa de informație	Valoarea de referință anul 2023	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2027
Obiectivul general 1. Raționalizarea administrării proprietății de stat în vederea dezvoltării infrastructurii strategice și asigurării funcțiilor social-economice critice	Reducerea prezenței statului în economie prin privatizarea a 20 de Î.S. și lichidarea a 40 de Î.S.	APP	14,2% valoarea adăugată a Î.S. în PIB	Scăderea cu 2 p.p. a ponderii valorii adăugate a întreprinderilor cu capital de stat în Produsul Intern Brut (PIB) Reducerea cu 10% a ponderii angajaților la entitățile de stat în totalul angajaților în sectorul real
Obiectivul general 2. Consolidarea capacităților statului de management a proprietății publice în baza principiilor de transparență, eficiență și integritate	Digitalizarea proceselor de monitorizare a indicatorul de performanță a întreprinderilor cu capital de stat și producerea automatizată a rapoartelor analitice	APP	0%	100% din întreprinderi vor putea fi monitorizate prin prisma indicatorilor financiari și de performanță prin intermediul sistemului informațional implementat
Obiectivul general 3. Îmbunătățirea guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat	Creșterea rentabilității activelor întreprinderilor cu capital de stat.	APP	0.07%	Creșterea rentabilității activelor la 2% a întreprinderilor cu capital de stat

Capitolul VI. COSTURI

38. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea și realizarea prezentului Program a fost efectuată în baza priorităților și activităților identificate. Valoarea estimativă a resurselor financiare necesare pentru implementarea acestuia constituie circa 14 388, 8 mii lei, care vor fi acoperite din contul mijloacelor alocate în bugetul de stat în volum de 8 223, 9 mii lei pentru autoritățile vizate, dar și din

asistența partenerilor de dezvoltare care asigură suport în domeniile de intervenției specifice Programului în mărime de 6 164,9 mii lei.

Astfel, cheltuielile asociate acțiunilor de elaborare și implementare a unui sistem informațional integrat pentru digitalizarea tuturor activităților din cadrul APP, elaborarea unui modul de instruire pentru membrii consiliilor companiilor de stat, precum și cheltuielile asociate elaborării unei pagini web noi a instituției responsabile de administrarea și deetatzarea proprietății publice, vor fi acoperite de Fundația Soros Moldova, care a alocat în acest sens 5 314,9 mii lei, în cadrul proiectului „Creșterea eficienței sectorului Întreprinderilor cu Capital de Stat”.

Sursele bugetare de finanțare a implementării Programului sunt prevăzute în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) 2024-2027. În conformitate cu prevederile acestuia, resursele bugetare pentru implementarea Programului sunt prevăzute la subprogramele:

- 5009 pentru finanțarea cheltuielilor asociate Agenției Proprietății Publice cu 6 102,68 mii lei;
- 2229 pentru finanțarea cheltuielilor asociate Agenției Proprietății Publice întru desemnarea administratorilor/lichidatorilor în cadrul întreprinderilor în proces de insolabilitate/lichidare;
- 5001 - pentru finanțarea cheltuielilor asociate Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării pentru elaborarea politicilor în domeniul administrării și deetatzării proprietății publice;
- 0203 pentru finanțarea cheltuielilor asociate Ministerului Finanțelor
- 5005 pentru finanțarea cheltuielilor asociate Consiliului Concurenței;
- 0204 pentru finanțarea cheltuielilor asociate Ministerului Justiției.

Tabel nr. 4

Costurile estimative pentru implementarea Programului

Mii lei

Obiectiv specific	Codul Subprogramului bugetar	Costuri totale	Costuri pe ani			
			2024	2025	2026	2027
Obiectiv specific 1.1: Consolidarea angajamentului și capacităților statului de administrare a proprietății de stat		2831,95	1327,584	621,723	441,07	441,57
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	99,9152	65,484	34,4312		
	5009	782,82	262,1	288,08	141,07	91,57
	0203	49,212		49,212		
	2229	1050	150	250	300	350
Costuri acoperite din asistență externă		850	850			
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 1.2: Asigurarea neutralității competitive și valorificarea proprietății statului		879,324	37,2	347,124	247,5	247,5

Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	78,424	8	70,424		
	5005	32	16	16		
	5009	768,9	13,2	260,7	247,5	247,5
Costuri acoperite din asistență externă		0				
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 2.1: Consolidarea capacităților MDED în vederea elaborării, evaluării și raportării politicilor sectoriale		146,6	0	146,6	0	0
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	74,6		74,6		
	5009	72		72		
Costuri acoperite din asistență externă		0				
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 2.2: Fortificarea capacităților APP de administrare a proprietății publice prin adoptarea practicilor manageriale corporative		4553,21	4535,887	17,325	0	0
Costuri acoperite din bugetul de stat	5009	53,212	35,887	17,325		
Costuri acoperite din asistență externă		4500	4500			
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 2.3: Eficientizarea administrării corporative a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat		1774,85	565,684	622,6	429,41	157,16
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	255,204	99,144	156,06		
	5009	1519,65	466,54	466,54	429,41	157,16
Costuri acoperite din asistență externă		0				
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 2.4: Asigurarea unui proces transparent, competitiv și integru în ceea ce privește privatizarea		130,356	130,356			
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	130,356	130,356			
Costuri acoperite din asistență externă		0				
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 3.1: Consolidarea capacităților manageriale în cadrul întreprinderilor cu capital de stat		1588,29	531,322	500,11	278,43	278,43
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	31,212	31,212			
	5009	1376,08	409,61	409,61	278,43	278,43

Costuri acoperite din asistență externă		181	90,5	90,5		
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 3.2: Asigurarea transparenței și eficientizarea guvernantei întreprinderilor cu capital de stat		1453,3	407,41	429,07	308,41	308,41
Costuri acoperite din bugetul de stat	5009	1165,3	335,41	357,07	236,41	236,41
	0203	288	72	72	72	72
Costuri acoperite din asistență externă		0				
Costuri neacoperite		0				
Obiectiv specific 3.3: Îmbunătățirea mecanismelor de evaluare și raportare		1030,9	705,9	180,995	72	72
Costuri acoperite din bugetul de stat	5001	22,275		22,275		
	0204	10		10		
	5009	364,72	72	148,72	72	72
Costuri acoperite din asistență externă		633,9	633,9			
Costuri neacoperite		0				
TOTAL cost Program		14388,8	8241,3	2865,5	1776,8	1505,1
Costuri acoperite din bugetul de stat	5009	6102,68	1594,747	2020,05	1404,82	1083,1
	5001	691,986	334,196	357,79	0	0
	2229	1050	150	250	300	350
	0203	337,212	72	121,212	72	72
	5005	32	16	16		
	0204	10		10		
Costuri acoperite din asistență externă		6164,9	6074,4	90,5	0	0
Costuri neacoperite		0	0	0	0	0

Capitolul VII.

RISCURI DE IMPLEMENTARE

Tabel nr. 5

Risc de implementare a programului

Riscul anticipat	Probabilitate (înaltă, medie, mică)	Impact (mare, mediu, mic)	Măsuri de atenuare
1. Riscuri externe: Situația regională și globală incertă. Continuarea și intensificarea războiului din Ucraina poate periclita procesul de deetimizare. Presiunea inflaționistă crescândă determinată, în mod particular, de creșterea prețurilor la resursele energetice, poate afecta dramatic performanța întreprinderilor cu capital de stat crescând expunerea bugetară.	Medie	Mediu	- Monitorizarea continuă a situației; - Cooperarea activă cu partenerii de dezvoltare pentru susținerea în atenuarea șocurilor externe; - Diversificarea interconectărilor la sursele de energie; - Diversificarea genurilor de activitate a întreprinderilor cu capital de stat.

Riscul anticipat	Probabilitate (înalță, medie, mică)	Impact (mare, mediu, mic)	Măsuri de atenuare
2. Risc politic: Lipsa de sprijin politic pentru procesul de reformă a sectorului întreprinderilor cu capital de stat și deetatăzării proprietății publice.	Medie	Înalt	- Promovarea importanței reformei sectorului întreprinderilor cu capital de stat și a administrării și deetatăzării proprietății publice pentru Republica Moldova și încurajarea conștientizării despre reformă; - Implicarea plenară a societății civile în acest proces; - Angajarea opoziției în dialogul și promovarea reformei privind administrarea și deetatăzarea proprietății publice; - Mobilizarea sprijinului din partea partenerilor de dezvoltare pentru catalizarea procesului de reformă a sectorului întreprinderilor cu capital de stat.
3. Risc financiar: Nealocarea mijloacelor pentru asigurarea delimitărilor selective necesare pentru restructurarea întreprinderilor cu capital de stat, lipsa mijloacelor financiare pentru atragerea profesioniștilor în componența organelor de conducere și control a întreprinderilor cu capital de stat, salarizarea insuficientă a angajaților din cadrul entității responsabile de implementarea politicii statului în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice, lipsa mijloacelor pentru intervenția în cazuri de insolabilitate sau în situațiile de arbitraj internațional intentate în cadrul proiectelor investiționale reziliate etc	Medie	Înalt	- Stabilirea parteneriatelor (cu partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova) pentru asigurarea suportului necesar pentru derularea reformelor critice; - Redemararea procesului de deetatăzare și asigurarea creșterii încasărilor la bugetul de stat din privatizări/concesionări; - Creșterea profitabilității întreprinderilor cu capital de stat deținute în portofoliu prin asigurarea unei bune guvernante a acestora.
4. Investitori nepotrivii sau ostili	Medie	Mare	- Stabilirea și aplicarea unor criterii de conformitate (vetting) pentru potențialii cumpărători, verificarea capacității lor financiare și tehnice, a solvabilității viitoare, a comportamentului corporativ și etic (istoricul implicării entității în evaziune fiscală, corupție, spălare de bani, practici dăunătoare de mediu și de muncă etc.);

Riscul anticipat	Probabilitate (înalță, medie, mică)	Impact (mare, mediu, mic)	Măsurile de atenuare
5. Corupție în procesul privatizării, diminuarea prețului de piață.	Înalță	Mare	- Asigurarea transparenței procesului de privatizare și stabilirea unor proceduri clare și detaliate pentru desfășurarea licitațiilor/concursurilor și selectarea cumpărătorilor; - Asigurarea evaluării bunurilor proprietate publică conform unor standarde naționale clar definite.
6. Capacitatea limitată de absorbție a pieței (nu se găsesc investitori interesați).	Medie	Mediu	- Evaluarea și pregătirea întreprinderilor cu capital de stat de privatizare/concesionare (efectuarea unei „evaluări a pregătirii” pentru privatizare, care va estima dacă entitatea are structuri adecvate de guvernanță corporativă; strategie; practici de raportare, performanță etc); - Admiterea privatizării/concesionării parțiale. Astfel, entității de stat i se oferă posibilitatea de a-și îmbunătăți performanța, de a-și construi un istoric pe piață (mai ales dacă investitorii nu sunt familiarizați cu sectorul) și de a obține un preț mai mare pentru următoarele etape de deetatzare; - Inițierea ofertelor publice de vânzare de acțiuni ale întreprinderilor cu capital de stat; - Mediatizarea intenției de privatizare și a anunțurilor de privatizare, parteneriat public-privat, concesiune inclusiv peste hotare, inclusiv prin intermediul partenerilor de dezvoltare și canalelor puse la dispoziție de aceștia; - Asigurarea transparenței procesului.
7. Capacitățile limitate ale entității responsabile de implementarea politicilor în domeniul administrării și deetatzării proprietății publice.	Înalță	Mare	- Reorganizarea entității responsabile de implementarea politicilor în domeniul administrării și deetatzării proprietății publice; - Creșterea remunerării salariale a angajaților din cadrul entității responsabile de implementarea politicii statului în domeniul administrării și deetatzării proprietății publice pentru a atrage profesioniști. - Digitalizarea tuturor proceselor și a registrelor din cadrul entității responsabile, prin implementarea unei soluții soft integrate.

Riscul anticipat	Probabilitate (înalță, medie, mică)	Impact (mare, mediu, mic)	Măsuri de atenuare
8. Guvernanța corporativă austeră a întreprinderilor cu capital de stat			- Atragerea profesioniștilor în administrarea corporativă a întreprinderilor cu capital de stat; - Nominalizarea membrilor consiliilor în exclusivitate pe criterii competitive bazate pe profesionalism și integritate. - Instruirea membrilor consiliului prin intermediul unei platforme digitale; - Responsabilizarea consiliilor inclusiv prin diminuarea activităților de micromanagement desfășurate de fondator; - Îmbunătățirea cadrului normativ ce reglementează aspectele asociate guvernanței corporative a întreprinderilor cu capital de stat.

Capitolul VIII.

AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

39. Implementarea Programului se realizează cu participarea tuturor instituțiilor cu competențe în domeniu, precum și prin asigurarea unei cooperări interinstituționale. Un rol aparte în implementarea Programului îl au partenerii de dezvoltare care și-au asumat finanțarea unor acțiuni importante prevăzute în acesta.

Responsabilitatea de bază pentru implementarea Programului îi revine Agenției Proprietății Publice, împreună cu următoarele autorități:

Cancelaria de Stat;

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;

Ministerul Finanțelor;

Agenția Servicii Publice;

Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru;

Consiliul Concurenței;

Comisia Națională a Pieței Financiare;

Alte autorități ale administrației publice centrale;

Întreprinderile cu capital de stat și organele de conducere ale acestora.

Capitolul IX.

PROCEDURI DE RAPORTARE

40. Implementarea Programului se realizează în conformitate cu Planul de acțiuni aferent, prin monitorizarea anuală, intermediară (2025) și finală (2027), a gradului de implementare a acțiunilor incluse în Plan (anexă). Evaluarea intermediară și cea finală vor măsura progresul în implementarea Programului inclusiv prin prisma indicatorilor de impact (cap V).

41. Procesul de monitorizare și raportare se va realiza anual, pe parcursul perioadei de implementare a Programului, în vederea stabilirii gradului de realizare a acțiunilor, a gradului de conformitate a acțiunilor întreprinse cu acțiunile planificate, pentru identificarea cauzelor nerealizării în termen a acțiunilor

planificate, precum și întreprinderea măsurilor pentru îmbunătățirea procesului de implementare.

42. Anual, până pe 1 iunie a anului următor celui de raportare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va întocmi și publica, pe pagina sa oficială, rapoartele anuale privind nivelul de implementare a Programului. Principalele realizări și restanțe înregistrate în implementarea Programului vor fi menționate și în raportul Guvernului privind administrarea și deținutizarea proprietății publice elaborat și prezentat în conformitate cu prevederile art. 69 alin. (3), Legea nr. 121/2007. Pe durata Programului, Raportul anual cu privire la implementarea acestuia va substitui Raportul de implementare a Strategiei de proprietate a statului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 911/2022.

43. Raportul anual privind implementarea Programului va fi elaborat în baza informațiilor prezentate de către autoritățile/instituțiile responsabile de implementarea acțiunilor prevăzute în acesta, remise ministerului până la data de 1 aprilie a fiecărui an. În cazul acțiunilor cu mai mulți responsabili de implementare, rolul de coordonator/executor primar al implementării îi revine primei autorități/instituții indicate în Plan, care va generaliza informațiile executorilor secundari.

44. Rapoartele anuale de progres trebuie să conțină inclusiv date cantitative cu privire la nivelul realizării obiectivelor specifice și a indicatorilor de rezultat.

45. Rapoartele anuale de evaluare a implementării Programului vor avea următoarea structură:

- 1) Sumar executiv: Scurtă descriere a principalelor realizări și nerealizări, concluzii și recomandări formulate.
- 2) Acțiuni implementate și indicatori de monitorizare realizați.
- 3) Acțiuni prevăzute a fi realizate în perioada de raportare, dar care nu au fost implementate.
- 4) Acțiuni cu termen de implementare depășit nerealizate pe parcursul perioadelor de raportare anterioare.
- 5) Propuneri de remediere a întârzierilor înregistrate în implementarea Programului.
- 6) Pașii planificați pentru asigurarea implementării în termen a Programului.
- 7) Concluzii și recomandări.

Procesul de evaluare a implementării Programului are drept scop formularea unei imagini obiective asupra gradului de implementare a acestuia și a impactului acțiunilor implementate asupra realizării obiectivelor setate.

46. Activitățile de evaluare privind implementarea Programului se vor efectua după finalizarea perioadei de realizare a acestuia, prin elaborarea unui raport de evaluare finală, în baza informațiilor autorităților/instituțiilor vizate în Planul de acțiuni, transmise până la 1 decembrie 2027, iar în cazul raportului de evaluare intermediară, în baza informațiilor autorităților/instituțiilor vizate în Plan, transmise până la data de 1 decembrie 2025.

47. **Raportul de evaluare intermediară (2025) și finală (2027)** vor avea următoarea structură:

- 1) Introducere.

- 2) Sumar executiv: Descrierea succintă a scopului și obiectivelor Programului, rezultatele obținute în procesul de implementare, concluziile și recomandările principale.
- 3) Constatări: Prezentarea detaliată a rezultatelor evaluării.
- 4) Gradul de realizare a indicatorilor de evaluare (conform cap. V).
- 5) Planul de remediere a eșecurilor de implementare a Programului, cu indicarea acțiunilor ce urmează a fi realizate, termen și instituții responsabile.
- 6) Gradul de materializare a riscurilor de implementare a Programului și măsurile de atenuare implementate.
- 7) Concluzii: Descrierea succintă a concluziilor făcute în baza evaluării.
- 8) Recomandări: Descrierea activităților recomandate pentru îmbunătățirea situației din domeniul sau subdomeniul inclus în Program și a documentului propriu-zis, în cazul evaluării intermediare.

Anexă: Planul de acțiuni cu privire la realizarea Programului privind administrarea proprietății publice de stat pentru anii 2024-2027.